
Rutgers, maar bijvoorbeeld ook al bij 's Gravezande en Hooijer. Dat auteur en uitgever geen Nederlandse kerkgeschiedenis beogen te leveren, maar 'Wezel' als exemplum van 'historical emplotment' presenteren, is duidelijk.⁴⁷ Maar met iets meer aankleding van de personen die de artikelen al dan niet in vertaling verspreidden, zou het beter te volgen zijn hoe en waarom Wezel dusdanig indaalde, c.q. werd ingekerfd, dat deze artikelen en het verhaal, c.q. de mythe, eromheen zo vanzelfsprekend werden.

Het nu gezegde laat onverlet dat ik bewondering heb voor hetgeen Spohnholz in zijn boek (mede met behulp van een dertiental dikwijls zelfvervaardigde illustraties) te berde brengt. Dat hij op de schouders van vele voorgangers staat, kan na het voorgaande duidelijk zijn. Dat de auteur zelf ook de nodige vondsten heeft gedaan, blijkt onder meer uit het feit dat hij aan de drie door Van Schelven genoemde afschriften nog eens drie heeft kunnen toevoegen. Wat zijn these, tevens boektitel, *The Convent of Wesel. The Event that Never was* betreft, komt hij dicht bij een lezing die J.P. van Dooren, destijds archivaris van de Nederlandse Hervormde Kerk, 25 september 1971 te 's-Gravenhage hield. Volgens door Spohnholz in Van Doorens nagelaten aantekeningen aangetroffen notities, uitte laatstgenoemde toen namelijk het vermoeden dat de Wezelse artikelen niet op een afzonderlijke vergadering teruggingen, maar dat ze langs verschillende vluchtelingencentra hadden gereisd totdat ze uiteindelijk in Londen waren opgeborgen. Nu we van deze lezing weten, verstaan we ook beter Van Doorens uitspraak tijdens de herdenking van de synode van Emden kort nadien: 'Gelukkig behoeven we [hier] niet slechts met hypothesen te werken, daar er een aantal archiefstukken bewaard zijn gebleven'.⁴⁸ Dat Van Dooren, wat Wezel betreft, in 1982 met een nieuwe hypothese zou komen – die raadselachtige bijeenkomst, die verder geen sporen naliet, had al rond de jaarwisseling 1566/67 te Antwerpen plaatsgevonden – is bekend, maar toont tevens dat aangaande Wezel moeilijk een sluitend bewijs te leveren valt.⁴⁹

Kies eens voor een kopse benadering!

Wat nu het betoog van Spohnholz betreft, dat Datheen de opsteller van de Wezelse artikelen is en daarbij mogelijk werd geholpen door de man die na hem als tweede tekende, Moded – de auteur geeft zelf ruiterlijk toe dat dat hij daarvoor geen enkel onweerlegbaar hard bewijs heeft. Mijn kennis van de zestiende eeuw schiet tekort om aan deze vaststelling iets zinnigs toe te voegen.⁵⁰

Stelliger is Spohnholz bij zijn betoog dat Moded degene geweest is die de definitieve tekst op papier heeft gesteld. Wat dit betreft sluit hij zich aan bij De Jong en Van Schelven. Mijn vraag: zou er langs de weg van papier en inkt niet meer zekerheid te verkrij-

⁴⁷ Spohnholz, 7, 121. Vgl. Cambridge University Press: 'Appropriately, this book offers not just a fascinating snapshot of Reformation history but a reflexion on the nature of historical inquiry itself'; Spohnholz, (1).

⁴⁸ Spohnholz, 200, 219-228, J.P. van Dooren, 'Voorbereiding en deelnemers', in: Nauta e.a., *Synode Emden*, 75-87, m.n. 75. Het Arch. J.P. van Dooren berust op dit moment bij de Theol. Faculteit vu.

⁴⁹ Zie voor Van Doorens verklaring van 1982 en die van O. Boersma (de artikelen zouden stammen van een voorbereidende bijeenkomst voor Emden in de zomer van 1571) van 1994: Spohnholz, 204-212.

⁵⁰ 'I cannot point to any specific piece of evidence that proves beyond doubt that Dathenus wrote these articles'; Spohnholz, 57. Hetzelfde geldt voor het recente onderzoek naar de relatie tussen Datheen en het Wilhelmus; zie: <https://www.meertens.knaw.nl/cms/nl/nieuws-agenda/nieuws-overzicht/231-2016/145026-onderzoekers-werpen-met-de-computer-nieuw-licht-op-auteurschap-wilhelmus>.